

1. Opodstatnenie parlamentu

1.1 V stavovskej monarchii bol parlament (snem) stavovským orgánom – reprezentoval záujmy šľachty, duchovenstva a slobodných miest. V tejto podobe **parlament prispieval k spoločenskej stabilite**, pretože vytváral rovnováhu medzi rôznymi držiteľmi moci.

1.2 V 19. storočí sa parlament začína spájať s reprezentatívnou demokraciou. Spolu s rozširovaním volebného práva a posilňovaním parlamentných právomocí **sa parlament stáva reprezentantom ľudu** v národnom štáte.

2. Právomoci parlamentu

2.1 Podľa slovenskej ústavy je parlament (NR SR) **jediný zákonodarný a ústavodarný orgán**. Parlament teda prijíma obyčajné zákony, ako aj ústavné zákony či novú ústavu. Hoci tieto právne akty *de facto* prijíma ten istý orgán, *de iure* je potrebné rozlišovať medzi zákonodarným a ústavodarným orgánom (odlišná procedúra, odlišné právne účinky).

2.2 Parlament **prijíma rozpočet vo forme zákona** („zákon roka“). Súčasné štáty obmedzujú svoju rozpočtovú suverenitu v mene hospodárneho nakladania s verejnými prostriedkami.

2.3 Parlament **kreuje vládu**, pričom vláda je voči nemu politicky zodpovedná. Bez dôvery parlamentu vláda nemá plnohodnotný mandát a nemôže uplatňovať svoje právomoci v celej svojej šírke. Rozlišuje sa medzi deštruktívnym a konštruktívnym vyslovením nedôvery vláde.

2.4 Parlament má **ďalšie kreačné oprávnenia**, napr. podáva prezidentke návrh na vymenovanie GP, ústavných sudcov, volí ombudsmana, šéfa NKU, RTVS a pod. (podrobnejšie pozri čl. 86 ústavy).

3. Organizácia parlamentu

3.1 Parlament je kolegiálny (zborový) orgán, v ktorého rámci funguje vnútorná deľba moci. Typickým je rozdelenie parlamentu na dve komory (**bikameralizmus**). Členovia dolnej komory sú kreovaní na základe všeobecných volieb (snemovňa ľudu), členovia hornej komory zastupujú aristokratický princíp (v minulosti boli menovaní kráľom), alebo vo federáciách zastupujú jednotlivé členské štáty na základe **princípu paritného zastúpenia**. Horná komora zvyčajne konzervuje *status quo* a brzdí radikálne populistické návrhy.

3.2 Slovenský parlament je jednokomorový, avšak zriaďuje si **výbory** ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány. Parlament si môže zriadiť aj **komisie** na konzultovanie otázok a prípravu stanovísk.

4. Postavenie parlamentu v rámci trojdelenia moci

4.1 V parlamentnom systéme má parlament dominantné postavenie. **Vláde schvaľuje jej programové vyhlásenie a môže jej vysloviť nedôveru**. Tento vzťah nie je založený na hierarchii ale na ústavnopolitickej zodpovednosti. Súčasťou realizácie tohto vzťahu je napríklad aj **interpelácia**, kedy člen parlamentu kladie členovi vlády otázku a on je povinný ju (z)odpovedať.

4.2 Aj keď parlament môže ovplyvniť znenie pravidiel, na základe ktorých majú súdy rozhodovať, **nemôže súdom prikázať, ako majú rozhodnúť v konkrétnom prípade**. Ak by si parlament uzurpoval súdnu moc (právomoc aplikovať zákony na konkrétne prípady), porušil by deľbu moci, princíp všeobecnosti zákona, zákaz retroaktivity a princíp právnej istoty. Britský parlament si v minulosti takto uzurpoval súdnu moc vydávaním tzv. **bills of attainder**. Na Slovensku sa v súčasnosti intenzívne diskutuje o tom, kto má právo posledného slova v ústavnoprávnych otázkach: parlament ako tvorca ústavy alebo ústavný súd ako jej ochranca?